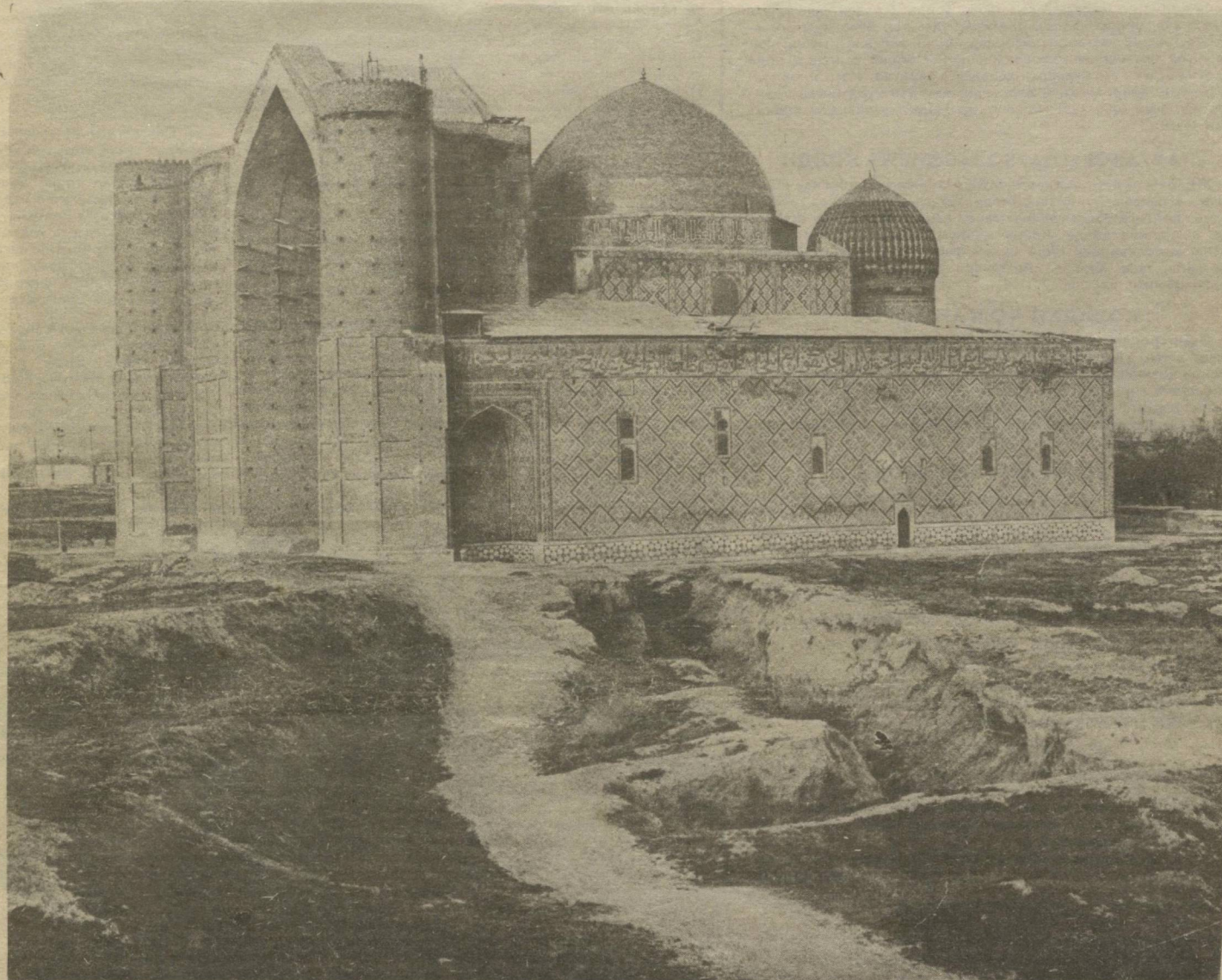

ПАЙШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ

БАҲОСИ 6 СЎМ

ҲИКМАТ

ҲАЗРАТ АҲМАД ЯССАВИЙ МАҚБАРАСИ

Суратчи: Абдул Ғани ЖУМА

*Раҳматингдан навмид қилма, мен ғарибни,
 Ором олмай, йиғлаб дуо қилай сенга,
 Кечалари бедор бўлб, тонг отқунча
 Юммай кўзни, йиғлаб дуо қилай сенга.*

*Даргоҳингга эмди келиб, белим боғлаб,
 Жон кўйдурб, юрак бағрим тутуб, доғлаб,
 Яқам тутуб, ўтган ишга чандон йиғлаб,
 Ихлос билан йиғлаб дуо қилай сенга.*

*Кўнгила боғи сабз эканда билмай юрдум,
 Умрим гули хазон бўлди, эмди тўйдум,
 Дунё ташлаб, дин йўлига қадам қўйдум,
 Ҳазор дoston йиғлаб дуо қилай сенга.*

*Бул йўлларда жонни асраб бўлмас эрмиш,
 Жон асрагон бул йўлларга кирмас эрмиш,
 Суду зиён бўлганини билмас эрмиш,
 Бул ҳол бирлан йиғлаб дуо қилай сенга.*

*Қул Хожа Аҳмад нафс тоғидин чиқиб ошти,
 «Фано филлоҳ» мақомига ёвуқлашти,
 Юрак бағрим жўш урубон, қайнаб-тошти,
 Бу ҳол бирла йиғлаб дуо қилай сенга.*

Маълумки, 1993 йил Аҳмад Яссавий йили деб эълон қилинди. Шу муносабат билан газетимиз саҳифаларида ҳазратнинг ҳикматларидан бериб боришни режалаштирдик. Сиз энди «Яссавийхонлик» рўкни остида ибратомуз ҳикматларни мунтазам мутолаа қилиб боришингиз мумкин.

КЕЙИНГИ СОНЛАРДА:

ОХУНЖОН МАДАЛИЕВ:

**ЮРАГИНГИЗГА ДОИМО ҚУШИҚ
 СИҒСИН**

**МАМЛАКАТИМИЗНИНГ МУТЛАҚ
 ЧЕМПИОНИ АБДУҚОДИР
 ПИРМАТОВ БИЛАН УЧРАШУВ**

БОЛАЛАРНИНГ ДУОСИ

Косонсой автомобил йўллари бошқармаси ишчиси Ботиржон Раҳимбердиев кўп йиллардан бери шу ташкилот ёрдамчи хўжалигида меҳнат қилади. Яқинда у киши бошқарманинг «Зебо» болалар боғчаси жажокиларини ўз ҳисобидан бир ҳафта давомида овқатлантирди.

ХАЙРИЯТ

Шу тумандаги «Навбахор» маҳалласида яшовчи Тожибой ота Набиевнинг бешта қўйи йўқолди. Тожибой отанинг қидирмаган жойи қолмади, милисага ҳам хабар берди. Орадан икки ҳафта ўтгач, қўйларнинг дарағи топилди. Маълум бўлишича, оғил-хонадан чиқиб кетган жониворлар «боши айланиб», қўшни Янгиқўрган туманининг Исковот қишлоғига бориб қолган. У ерда яшовчи отахон эса қўйларни ҳовлисига киритиб, эгаси топилгунча боққан. Хайрият, ҳали бировнинг ҳақидан қўрқадиган одамлар кўп экан, дея қувончини изҳор этади муҳлисими Каримжон Охун.

«ПАХТАКОР» ДАРВОЗАБОНСИЗ ҚОЛДИ

Хабарингиз бор, Масковда, МДХ чемпионлар кубогига «Пахтакор» муваффақият қозонолмади. Устига-устак Масков тайёрагоҳида кетишга ҳозирланишга танда дарвозабон Анвар Жаббаров «йўқолиб» қолди. Кейин маълум бўлишича, дарвозабон Русия жамоаларидан бири билан шартнома тузиб, жуфтакни ростлаган экан. Хуллас, «Пахтакор» уйга ҳам совринсиз, ҳам дарвозабонсиз қайтди.

ҚОЗИДАН ҚОЛГАН МЕРОС

Оҳангаронлик раъиятпарвар қози Абду Умаров 1927 йили вафот этгач, уйи меросхўрлардан ноҳақ тортиб олинган эди. Яқинда қозининг ўғли Аблаз ака ота меросини қайтариб олди. Уйга кўчиб киришдан аввал хайри-худоий бериб, Қуръон тиловат қилдириди. Дарвоқе, қози буванинг вафотидан сўнг ўтган олти-беш йил давомида уйда қишлоқ шўроси, касалхона, кашшофлар жамоаси фаолият кўрсатган эди.

ТАРТИБ БЎЛГАНИ ЯХШИ

Фарғона вилояти ҳокимининг фармойиши билан хусусий, кооператив дўконларда, тижорат ва қўшма савдо ташкилотларида жумҳуриятимизда ишлаб чиқарилган озиқ-овқат маҳсулотлари, спиртли ичимликлар, шунингдек, давлат саноат корхоналарида тайёрланган маҳсулотларини сотиш таъқиқланди. Энди мазкур савдо шаҳобчалари фақат ташқаридан олиб келинган, тегишли ҳужжатлари бўлган молларнинггина сотади. Бу талабларга бўйсунмаган савдогарлар қонун бўйича жазоланади.

ҲИСОБДА БОРУ, ЎЗИ ЙЎҚ

Чироқчи туманидаги «Беш чашма» давлат хўжалигида икки ярим минг қўй-қўзи қишдан чиқмади. Ем-хашак мўл, озуқа яхши, аммо қўйлар «нобуд» бўлган. Бу бошқотирманинг сабабини туман прокуратураси ходимлари аниқламоқдалар.

АСАЛСИЗ ҚОЛИШДИ

Риштон туманидаги Мамадали Топиболдиев номдаги дам олиш уйига ўғрилар «таширф» буюриб, омборхонадан икки бидон асал, беш-олти қоп шакар олиб кетишди. Энди дам олишга келадиганлар асал, шакарни уларидан олиб келишларига тўғри келади, шекилли.

МУХБИРЛАРИМИЗ ВА ЎЗА ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЕРЛАНДИ

Бу ривоят бой берилган имконият ҳақида. Уни ким, қачон тўқигани ёки бошидан ўтказгани ноаён. Аммо, шу нарса маълумки, бу ривоят барча ёшларни хушёр бўлишга, ўз бахтини ногоҳ йўқотмасликка чакиради.

Эмишки узоқ ўтмишда, қадим Хоразмда бир шоҳ ўтган. Унинг бўйга кетган соҳибжамол Ойпарисмил киши бор экан. Аммо гўзал Ойпаринг яқин-йироқдан «кулчиликка» келган талай совчиларни куруқ қайтарар, ҳали-ҳамон тушларида сўзлашиб чиқади-диган қўшни подшолик шахзодаси Аслзоддан одам келишини орзиқиб кутаркан. Ёш бўлишига қарамасдан жангларда жасурлиги ва мардлиги билан донг таратган Аслзод ҳам Ойпарининг бекиёс гўзаллиги ҳақида кўп эшитган, бинобарин бугун-эрта совчи юбориш тарадудига тушиб қолибди. Совчилар қадим Хоразм тупроғига қадам ранжиди қилибдилар. Қайсар қизининг теъза «эриб тушганини» кўрган шоҳ ҳам никоҳга розилик берибди. Тўй куни белгиланибди. Бутун қавму-қариндош, дов-даска

тўйга тайёр бир маҳалда шоҳ саройида мудҳиш воқеа рўй бериб, барча тайёргарлик барбод бўлибди.

Гап шундаки, Хоразм шохининг саройида бир мўъжизакор тош сақланаркан. У саройдалигида барчанинг кўнглида хотиржамлик ҳужм сураар, мабодо йўқолгудек бўлса, шоҳ қизлари никоҳининг биринчи кунидек жон таслим қилишга маҳкум бўларкан.

Маълум бўлишича, тўй тарадудиди саросималарида безътибор қолган бу тошни кимдир сарой хизматкорларидан бирига четроқ жойга ташлаб юбориш учун бериб юборибди. Сирдан беҳабар аравакш тошни номъълум томонларга олиб кетибди. Рўй берган воқеадан воқиф бўлган оқил Аслзод кўнгли бергани—Ойпарига етишмоқ учун ўша тошни топиб келиш-

га тайёр эканлигини изҳор этибди. Йўқолган тошнинг биргина сеҳрли хусусияти бўлиб, бундан фақат шоҳнинг ўзи воқиф экан.

Бўлажак кўвнинг қарори қатъийлигини эшитган шоҳ Аслзодни қошига чакириб, ўша сеҳрли тош темирин олтинга айлантириш хусусиятига эга эканлигини айтибди. Аслзод хизматкордан аравинга қай томонга йўналганини аниқлаб, бўйнига бир темир ҳалқани илиб, равона бўлибди. Сафар олдидан бўлган учрашуда Аслзод шохга ҳам, Ойпарига ҳам урининг охиригача ўша сеҳрли тошни қидиришини, то уни топиб келгунча қутишларини ўтиниб сўрабди.

Аслзод одамзор шаҳарлари қишлоқлардан, бепушт сахроу чўллалардан ўша тошни излабди. У йўл юраркан, тез-тез бўйнидаги темир ҳал-

қага қараб қўяркан. Бирок орадан ўнлаб йиллар ўтса-да темир олтинга айланмабди. Бу орада Хоразм шоҳи ҳам қўшни мамлакат подшоҳи ҳам оламдан кўз юмишга улгуришибди. Гўзал Ойпарининг қайроғи эса умиди билан бирга сўлиб бораверибди.

Аслзод бор пулини исроф қилиб, энди юпун тиланчи ҳолига тушиб қолибди. У соҳилоли ўсган, афтода ҳолда ҳам оламдан кўз юмишга улгуришибди. Гўзал Ойпарининг қайроғи эса умиди билан бирга сўлиб бораверибди.

дарвозани тарақлатиб бекибди. Қуллоқларига ишонмаган Аслзод ховликиб бўйнидаги темир ҳалқага нигоҳ ташлабди. Ҳа, у олтинга айланиб бўлган экан. Шунда Аслзоднинг кўзларига аччиқ-аччиқ ёш келибди. У қалбидан отилиб чиқаётган хайри-риқни босолмай йиғлашга тушибди. Зеро, у темирнинг қачон, қаерда олтинга айланганини сезмай қолган экан.

Азиз навқирон дўстлар! Атрофга сезгиларингиз кўзларингиз билан боқинг. Сизнинг бахтингиз шу атрофда. У билан ўзингиз сезмай, ҳар кун дуч келаётгандирсиз, балки. Ниятимиз шунки, Аслзоддек имконни, вақтни бой бериб, армонлар юртида мангу изтироз чекиб юрманг. Қалбингизга қулқоқ солинг.

Амирқул КАРИМ

Ё КАМПИР ТОПГАН Ё...

Редакцияимизнинг «Оила, эълонлар, табриклар» бўлимини сурштириб, бир басавлат чол келиб қолди. Узининг айтишича, 75 га энди кирибди. Уфилларини уйлантирибди, қизларини чиқарибди. Елғиз қолибди. Энди бир кампир керак экан. Кампирми отахон, десак, йўқ, белдан қувват кетган, э, э, энди бизга бир ҳамроҳ керак, дейди. Эълон бердик. Ҳафта ўтмай ўзи кириб келди. Сўрашув қисқа бўлди. Ҳамма тахир билан овора.

— Менга хат келдим, ўғлим?
— Ҳали келмади-ку, отахон.

— Газетларинг ҳамма ёққа борадим?
— Ҳамма ёққа боради.
— Кампирлар ҳам ўқийдими?

— Ўқийди-ўқийди.
— Хат қани бўлмас?
— ...
— Эълонни ҳам ўқийшадими?

— Ўқиса керак...
— Ўқийди дегин?..
— Ўқийди.
— Хат йўқ, дегин?
— Езишолмайди шекилли.
— Ўқийдию хат ёзолмай-дими?!

— ...
Отахон шубҳаланиб тикилди. Гўё унга кўп хат келгану биз, негадир, яширяпмиз.
— Биттаям хат йўқми? Бир дона ҳам-а?! Отахон бармоғини ундов қилиб ўйнатиб ўрнидан туриб кетди. Елка қисган қўйи қўлларини ёзиб кўзгалдим.

— Бўлса берардик-ку отахон!
Отахон кетатуриб қўл силтади:—Ландавурсанлар! Ҳе-е...

Отахон жигибийрони чиқиб, бизни қойий-қойий кетганича, ҳафта ўтказиб тагин келди. Тагин шу ҳол:—Қани хат?

Учинчи бор эълон бердик. Кампиршо қурғурлардан барибир хат йўқ. Бошқаларни билмадим, мен газетимизни кампирлар ўқимаслигига иқроор бўлдим. Чол эса жонимизни кадига қамагани қамаган. Ниҳоят, бахтли кунларнинг бирида чолни сўраб, редакцияга кетма-кет (!) телефон бўлди. Бормисиз, эй-й моё, эй-й хола! Навқирон чолнинг телефон нўмири зудлик билан моё (хола)га берилди. Аҳли редакция чукур нафас олди: хайрият-

эй. Шошибиз. Уч кун ҳам ўтмай чол кириб келди:—Хат..?

— Телефондан гапиринг, отахон, телефондан.

— Э-э, умми? Телефон қилиб, онаси хўпам менбоплигини айтса ишонибман. Оп-келишди. Бир кун турдиям. Ёқмади. Қуруқ суяк, нима қиламан мен уни? Қизини ҳам чақириб ўтирмадим. Узим машинамда обориб ташладим.

— Униси-чи, униси?

— Пенсияга энди чиққаними? У... у тузук экан, ана уни хотин деса бўлади. Ундан қизи ўлгур хабар топиб қолди-ю, э, э, қариганингизда чолни бешингизга урасизми, бизларни номусларга ўлдир-япсиз, невараларингизга қарайсиз, юринг, улар уйнинг тўполонини чиқариб юборишди, деб олди-кетди.

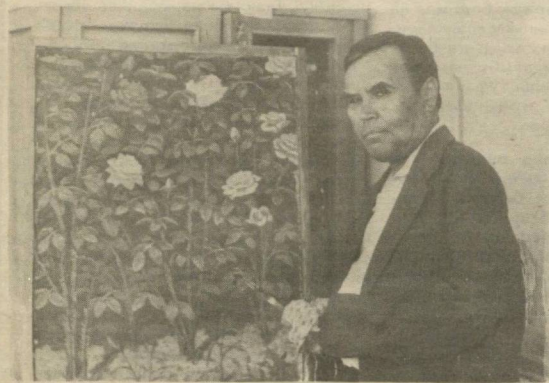
Отахонни тинчлантириш бу сафар анча қийин бўлди. Шу-шу ундан дарак йўқ. Тахминимизча, отахон «ё хотин деса бўладиган» кампир (ҳамроҳмас!) толган ё бизнинг ландавурлигимизга тўла ишонч ҳосил қилган...

УРОЛБОЙ

Ўза сурати

ЙЎҚОТИЛГАН БАХТ

МАЪЛУМ, АММО НОМАЪЛУМ РАССОМ

Нега яхшиларга нотанти ҳаёт
Абдулла ОРИПОВ

Абдурасул Ҳақимов талабалар шаҳарчаси ётоқхоналаридан бирида қоровул бўлиб ишлади. Бу киши тақдирнинг ачиқ қисматини кўп тортган умрнинг залворли синовларини ҳўп бошидан кечирган. Ҳаёт зарбаларини буқилмас иродаси тўғайлигина ениб келган. У киши чин маънода ҳақиқий рассом. 1000дан ортиқ расм-суратлари республикамизнинг кўплаб журнал ва газеталарида эълон қилинган. Абдурасул ака нафақат мамлакатимизда балки хорижда ҳам таниқли ҳисобланади. Жумладан, Руминия, Олмония, Болгария давлатлари, қолаверса, ҳамдўстлик мамлакатларининг деярли барча нуфузли газет ва журналлари у кишининг асарларидан кўп бора фойдаланишган.

Абдурасул аканинг биринчи чизган расм-сурати 1969 йил собиқ Иттифоқ таркибидаги қрим татарларнинг «Ленин байроғи» газетида «Баарь» («Баҳор») номи билан дунё юзини кўрган. Кейин ўзимизда ҳам кетма-кет берилга бошлаган.

Абдурасул ака 1939 йилда Тошкент вилоятининг Ҳасанбой қишлоғида оддий деҳқон оиласида дунёга келди. Бир ярим ёшлиғида полеомелит касали билан оғриб, унинг асорати билан чап қўли шол, ўзи III-гурух ногирони бўлиб қолади.

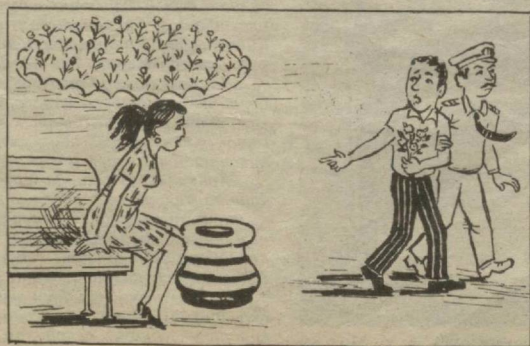
1958 йилда мактабни битириб, Бенков номли республика рассомлар билим юртига ўқишга киради. 1962 йил 5-курсда ўқиб юрган кезларида қаттиқ шамоллаш натижасида оғир касалликка чалинади. Рассомликка бўлган ҳавас уни кейинроқ Тошкентдаги Театр ва рассомчилик институтига бошлаб боради. Кўргуликни қарангки, ҳеч қанча вақт ўтмай, Абдурасулнинг касали қайтадан хуруж қилади ва 1965 йилда II гурух ногирони бўлиб, ноиллож ўқишдан воз кечади. Касаллик юксак орзунини пучга айлантириб юборади. 1974 йилда Абдурасул Ҳақимов Мухайёхон исмли қизга уйланади. 1976 йилда оила яна бир кишига кўпаяди. Ота-она суянганидан фарзандларининг исмини Саидхон қўядилар. Абдурасул аканинг соғлиги ўша йиллари яхши,

руҳлари тетик, беллари бақувват эди. У тинимсиз суратлар, портретлар устида ишлар ва республикамиз матбуотида тўхтовсиз қизиқарли сурат-расмлари билан қатнашиб турар эди. Соғлигининг бу қадар яхшиланиб кетиши кучига куч қўшиб, кўнглини эса ҳўп чоғ қилар эди. Афсус, бу қувонч узоққа чўзилмади. Абдурасул ака 1977 йил 10 декабрда ишдан қайтиб укасиникига йўл олади. Йўлда уч йигит маст ҳолда Абдурасул акага ташланади. Танг аҳволда қолган рассомимиз бутун тана-ю аъзоси мўматалоқ бўлгунча калтакланади. Сўнгра беҳуш ҳолича Қорақамиш канали бўйидаги сувга улоқтириш учун олиб келинади. Ваҳшийлар Абдурасул аканинг кийимларини ечиб олишиб, кўздан панароқ жойга ташлашади. Сувга улоқтирмоқчи бўлиб ҳаракатга тушишганда, Абдурасул ака қип-қизил қонга бўялган бир аҳволда ингранмасдан, қимир этмай ётар эди.

Эй, шундоғам эрталабгача ўлиб қолади, деб шармандали бир ҳолда канал бўйига ташлаб кетишади.

Хайриятки, дунёда оқибатли одамлар бор. Улар бўлиб ўтган воқеадан хабар толиб, Абдурасул акани ярим ўлик ҳолатда топишади. Латта-путтага ўраб, яшаш жойига ярим тунда етказишади. Бўлмаса, кишининг изгиринли кечасида нима бўлиши фақат Яратганининг ўзигагина маълум эди.

Унга оғир тан жароҳати етказган йигитларга нисбатан тергов ишлари кўзгатилади.

Афсуски, бу ишни қойилмақом қилиб бажаришни бўйнига олган Собир Раҳимов туманининг прокуратура терговчиси Капустинский нечундир ишни узоқ вақт пайсалга солади. Бўлиб ўтган воқеа устидан шов-шувлар сал соғувгач, айбдорларни «айбсиз» деб толиб, ишини «босди-босди» қилиб юборади. Ишининг бундай якун топиши тўшакка миҳланиб ётган Абдурасул акага қаттиқ таъсир қилади. Орадан бир йилга яқин вақт ўтгач, рассомимиз сал соғаяди ва тергов ишини қайтадан кўришни талаб қилиб Собир Раҳимов туман прокуратурасига боради. Талаб қондирилмагач, бошқа идораларга бош уради, лекин бу пайтдаги «бош уриш»-

қўйишади. Бу бешафқат, меҳрсиз дунёнинг ишларидан Абдурасул аканинг кўзларига ёш қўйилиб келади. Ҳаётга шундай лаҳзада ҳам шукрона айтиб, тупроққа, те-варакка... қадим ҳаётга ва шу қадим ҳаёт ичида елиб юрган одамларга кўз югуртиради. Уларга ҳавас билан боқиб сизлар бахтли одамсизлар деб кўнглидан ўтказайди.

Абдурасул ака соғлиги унча яхши бўлмаса ҳам бир оз вақт ўтгач оилани тебратиш учун яна ишга киради. Лекин кўп фурсат ўтмай, аниқроғи 1980 йилга келиб, касаллиги яна зўраяди. Шифокорлар 11

даражали гипертония касаллиги деб диагноз қўйишади.

Ногирон ҳолатда ҳам Абдурасул ака ишни ташламади. Шоир айтганидек, тирмашиб яшади ҳаётга томон. Ва охири биз ҳикоямиз бошида айтиб ўтган талабалар шаҳарчасидаги ётоқхоналар-

нинг бирига қоровул бўлиб ишга кирди.

Ўтган йили Республикамаиз газеталарининг бирида Абдурасул Ҳақимовнинг 1000нчи расм-сурати ҳажвий ҳолда эълон қилинди.

Қизиқ томони шундаки, у киши хизмат қиладиган ётоқхонанинг ўзида унинг яхшигина рассом эканлигини билишмайди.

Бу гапларни шунчаки рассомимизнинг кўнглини кўтариш учун айтаётганимиз йўқ. Зотан, Абдурасул аканининг бу жиҳатдан кўнгли ўзига тўқ.

Абдурасул ака Ҳақимов пойтахтимиздаги рассомлар уйининг кўрғазмалар залида бир неча марта иштирок этиш бахтига мўъясар бўлган.

Аслида рассомлик — нафис гўзаллик тимсоли. Уни Яратган эгам ҳар кимнинг дилига солавермайди.

Муҳаммадали ИБРОҲИМ

Салима хола ўрнидан турганда, ҳали қишлоқ нимтатир тун оғушида, ҳар замон қишлоқ кўриқчиси — итларнинг хўргани эшитилар, оиласидагилар эса ширин уйкуда эди.

У ҳовлини айланди. Уғли ётадиган қайрағоч тагига қа-

чиққиси йўқ. Қишлоқ қизларини ҳам кўзга ташланиб қолибди. Қўшининг қизи қизмисан қиз бўлиб етилибди. Кўзлари чарос, қошлари ёй,

юзлари бамисоли ойдаи, келининг борми деса дегудайда!

СОҒИНЧ

раб хомуш тортиди. Холанинг кўзига худди ўғли супада ухлаётгандек бўлиб кўринди. Ҳа, ҳар йили Баҳодир ёзги таътилга келганда мана шу супада ётарди.

Сўнг у ўғли ўтқазган хурмо ниҳолини меҳр билан силлади.

— Ойи, мана шу ниҳол ҳосил берган йили майли, мен уйланаман,— деганди у. Салима холанинг ниҳолдаги икки дона хурмога нигоҳи тушиб, қувончдан кўзларига ёш келди.

Супага ўтириб бир зум хаёлга чўмади: Мен қаторларнинг кўпи орзу-ҳавас билан келин тушираепти. Ўтган кўни Малика момо: «Ҳой, Салима, узоқнинг қуйруғидан яқинининг ўпқаси яхши. Тагин бегона жойлардан қиз ахтариб юрма. Қишлоғимизда ҳам ойдаи қизлар бор», деса бўладими. Ахир, ўзининг ҳам қишлоқдан четга

Лекин ҳозирги ёшлар бошқача. Авваллари қувё келин билан чимилдиқда танишарди. Энди-чи! Ҳар ким суйган ошини ичади. Баҳодиржон ҳозир ўқишда. Келсин албатта, ўғлига ниятини айтади. Хаёл суриб ўтирган Салима холани узоқдан эшитилган тонг хабарчиси хўрознинг товуши сергақлантирди.

Қайрағочдаги қўшларнинг қўшиғи авжига чиқиб, қишлоқ узра оппоқ тонг отмоқда эди.

Шу пайт кўндан тайёра учиб ўтди. Худди Баҳодиржон шу уқоқда ўтаётгандек хола осмонга термулиб қолди.

Учоқ кўздан ғойиб бўлгач, она кўчага қаради. Ҳозир ўғли — Баҳодиржон қўлида жомадан билан кириб келиётгандек эди гўё. У ўғли истиқболга пешвова чиқмоқчидек ўрнидан кўзғолди.

Бахтиёр ТИЛЛАЕВ

«Оила ва жамият» 6 (77)

ТИББИЁТ ФАНЛАРИ НОМЗОДИ
ХАЙРУЛЛО ҚУРБОНОВ
ОИЛАСИ БИЛАН

Хайрулло Қурбонов — 1957 йил Муборак туманида туғилган. ТошМИнинг жарроҳлик факультетини тугатган. 1983—85 йиллар Муборак туман касалхонасида, 1985 йилдан буён Тошкент шаҳар 1-клиник касалхонасида жарроҳ, уролог вазифасида ишлаб, неча йнлаб операцияларни аъло даражада амалга ошириб келмоқда. Таълабик йилларидан қўшиқ ва шеър айтушга ҳаваси балан. Гурунгни уяси. Дунё кезган йигит. Демокчики... Фарзанд ва оила... Фарзандсиз оила оилами? Оиланинг ширинлиги, инқилиги фарзанд билан эмасми? Фарзанд ҳаёт шамшироғи, фарзанд — ёруғ юзимиз, бефарзандлик эса...

АЙБ КИМДА!

— Хайрулло ака, оилада фарзандсизликка кўпроқ ким айбдор!

— Фарзандсизлик сабабчиси статистик маълумотларга қараганда 40-50 фоиз ҳолда эркеклар, 10 фоиз ҳолда ҳам эркек, ҳам аёлдир. Буни бизга келаётган касаллар ҳам тасдиқлайди.

— Бизда асосан...

— Фарзандсизлик сабабчиси қилиб аёл киши кўрсатилади. Бу нотўғри. Айб кўпроқ эркекларда. Шундай бўлса ҳам улар айбларини вақтида тан олиб, вақтида даволанишни негадир истамайди. Ҳолбуки, эркекларда фарзандсизлик сабабини билиш учун 1-2 соат кифоя ҳолос. Йўқ, улар текширтириб ўтирмайди, дарров қайта уйланиш иштиёқига тушишади. Бизнинг урология клиникамида «Сурункали простатит» ёки «эркаклик бепуштлиги»дан даволанган беморларни кўпчилиги рафиқалари 4-5 йил, ҳатто ундан ҳам кўпроқ муддат натижа-сиз касалхоналарда, санаторияларда текширувдан ўтиб, даволангандан сўнггина уролог қабулига келганлар. Масалан: Сирдарё вилоятинан «К» исми йигит икки марта уйланиб, икки марта ҳам фарзандсизлик туфайли оила бузилган. Айб иккала марта ҳам аёл кишига қўйилган. Бемор «К» фақат учинчи марта уйланиб яна фарзанд кўрмагач, ўзини текширтиришга жазм қилган. Агар бемор биринчи марта оила қурганда уролог кўригидан ўтганда эди, икки бегуноҳ аёлнинг бахтига зомин бўлмас эди. Ҳама бало ҳамжинсларимиз — эркеклар ўзини соғлом, беникусон деб ҳисоблашда, айбни аёлдан ахтаришида. Мана, манаву хатни ўқинг.

Хайрулло ака тутқазган хатни ўқидан аввал хат жамдига қўзим тушди: Қашқадарё вилояти, Муборак тумани, С. Т.дан экан. «...Оила қурганга уч йил бўлиб қолди, аммо фарзандимиз йўқ. Рафиқам гинеколог кўригига борса, «эрингиз уролог кўригидан ўтсин» деб маслаҳат беришибди. Менда ҳеч қандай шикоят йўқ, ўзимни соғлом деб ҳисоблайман. Шунинг учун ана шу муаммони аниқлашга ёрдам берсангиз».

— «Муаммо» аниқландими!

— Аниқланди. Ҳақиқатдан айб эрда экан. Даволадик. Ҳозир улар (Хайрулло ака кулади) сизларни тилингиз билан айтганда, ота-оналик бахтидан

масрурлар. Ота-она деган улуг макомни олганлар рўйхатида.

— Рўйхатни яна давом эттира оласизми!

— Бемалол. Улар кўп ва гоҳо антиқа ҳангомалар ҳам юз бериб туради. Масалан: О — Форишдан. Икки йил бефарзанд юрган. Олти ой ичида 2 марта даволанди. Ҳозир иккита суқсурдай қизи бор. Шу бола денг, яқинда, коняк кўтариб кеп қолди.

— Қизлар катта бўлаётими!

— Катта бўлаёпти-ю...

— Ҳа-а!

— Шу-у, мана бу коняк сизга энди ўғил кўрсак, деб...

СТАТИСТИКА ШАФҚАТСИЗ

«...Кўйди-чиқдининг 40 фоизи бефарзандлик, интим уйғунлик йўқлигига тўғри келмоқда»
Рус психиатори В. М. Бектеров маълумоти: уйқусизликка мубтало аёл-

— Бу кўпинча турли касалликлар натижасида пайдо бўлади, дейлик, эндокрин хасталиклари, сурункали ичиш, никотин таъсирида, бош мия ва орқа миаянинг органик касалликлари, томир касалликлари, простата безининг, уретра ва уруғ дўмбоқчасининг сурункали яллиғлашиши туфайли. Яна жисмоний ва руҳий зўриқишлар ҳам сабаб бўлиши мумкин.

— Оилада фарзанд бўлмаса уни бахтли оила дейиш қийин. Туғма бефарзандлик, умуман бефарзандликнинг бир қанча сабаблари ҳақида ўқиганмиз, бироқ маълум. Аммо болаликдан пушт қийиши... қизиқ...

— Бу тепки, қизамиқ касалликлари асорати туфайли бўлади. Бунда эркеклик безлари ривожланишдан орқада қолади.

— Фарзандли бўлиш учун нима-ларга амал қилиш шарт!

— Жинсий аъзоларнинг туғма ва

дайд хатога йўл қўйиш тоғдай фожияни келтиради, дейишади.

— Назария қуруқдир, дўстим дейишади-ку! Тажрибасиз, айниқса устозсиз иш бошлаш бизнинг соҳада жуда қалтис. Умуман жарроҳликда ҳамкасбларнинг ўзи бир-бирига устоз, бир-бирига шогирд. Асл устозларимга келсак, шукрки улар кўп: ҳозирги кафедра мудиримиз Асилбек Асадович Габуллаев, профессор Фозилов Акрам Акмалович (собиқ СССР бўйича ултратовуш аппарати пионери) доцент Оллоназар Мирзаевич Дўстмуродов, мени клиникада танлаб олиб қолиб, иш ўргатган марҳум устоз профессор Одил Мухторович Мухторов, шунингдек илк устозим Муборак тумани жарроҳлик бўлими мудир Фарход ака Сандовлардан миннатдорим.

— Сизлар уддасидан чиқа олмаган операциялар ҳам бўладими!

— Йўқ. Биз қабул қилиб улгурмаётган касаллар кўп.

ХАЙРУЛЛО ҚУРБОНОВ НИМА ДЕМОҚЧИ?

ларнинг 80 фоизи, эркекларнинг 30 фоизидан бу дардга жинсий соҳадаги бузилишлар сабаб бўлмоқда.

Психолог олим Карл Витек 2210 кишига савол берди: «Оила ва никоҳни сақлаб қолишга нима ёрдам беради?»
Жавоб: [фоиз ҳисобида]: фарзандлар—51,5, оила учун маъсулият ҳисси — 40,2, севги-муҳаббат — 37,0, эрхотин вафодорлиги — 27,8, интим уйғунлигининг мавжудлиги — 20,6, моддий сабаблар — 7,2 ва бошқа сабаблар — 1,1.

«Турмушда сизга кўпроқ нима етишмаяпти!»— деган саволга 2200 киши қуйидаги жавобни қайтарган: тинчлик-хотиржамлик — 23,9 фоиз, манфаатлар муштараклиги — 23,3, моддий маблағнинг етарли бўлиши — 23,9, интим ҳаётдаги уйғунлик — 23,5, ҳўжаликни оқилона юрита билиш — 21,8, дунёқарашларнинг муштараклиги — 19,9, ўз орзу-ҳавасларига етишиш имкониятлари — 16,5... ва ҳоказо. [Қаранг: Н. И. Горниченко, Ш. Е. Ҳақимов, Ш. А. Зокирхўжаев, «Ҳаё ва ибто сирлари»].

— Хайрулло ака, ноқулай бўлса-да, сўрашга мажбурмиз. Мижоз сустиги, жинсий майл пасайиши қандай пайдо бўларкин!

ортириладиган касалликларини ўз вақтида аниқлаш ва даволаш, жинсий уйғунликка эришиш, тоза юриб, тоза туриш, ароқ ичиш, чекиш каби одатларни тарк этиш шарт.

— Айтишларича, ичкиликни оз миқдорда ичиш жинсий майлни қучайтиради экан!

— Аммо муҳаббатни сусайтиради, одобни оёқ-ости қилади, ҳаё пардасини йиритиб, андишани ўртадан кўтарди, қарабсизки, оилавий келишмовчиликлар тап-тайёр. Тайёр жанжал. Ортиқча пул совуриб ўтирмайсиз.

— Операцияларингиз тури ва сони!..

— Турими? Буйракдан, сийдик йўлидан тош оламиз. Сийдик тутилганда одинома безини олиб ташлаймиз. Сонига келсак... 1982 йилдан буён шу хил операцияларни қилиб келаман.

— Операция муддатини ўзларингиз белгилайсизларми!

— Кўпинча ўзимиз, баъзан касалнинг танг аҳволи белгилайди.

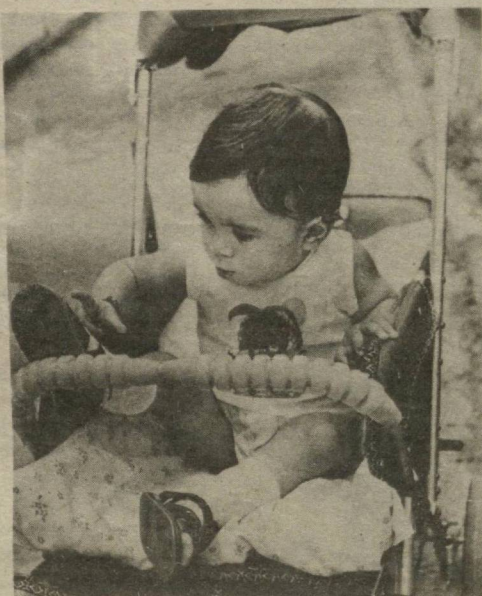
— Устоз кўрмаган шогирд ҳар мақомга йўрғалар, деган гап бор. Тиббиёт, айниқса жарроҳликда ҳар мақомга йўрғалар у ёқда турсин, қил-

— Дарвоқе, муаммолар ҳақида нима дея оласиз!

— Энг муҳим муаммомиз — махсус андрология маркази, ҳеч бўлмаса клиникамида андрология бўлими очилу жуда зарур. Андрология — мижоз сусти ҳақда бепушт эркекларни (аёлларни ҳам) махсус даволайдиган соҳа.

Яқинда клиникамиз қошида пуллик консултантлик поликлиника ишга тушди. Унда энг замонавий хориж аппаратлари билан қуролланган ўнга яқин тажрибали врач: терапевт, жарроҳ, эндокопист (ошқозон-ичак текширувчи), шунингдек, уролог, андролог, сексопатолог мутахассислар беморлар хизматига. Лозим бўлса мутахассис профессорлар қақриляпти. Бироқ бу барибир андрологик касалликларни тўла даволаш имконини беролмаяпти, яъни махсус андрология марказини очилу барибир шарт бўлиб турибди.

Сўхбатдош Урол УЗБЕК

ТУФЛИМГА ЧАНГ ТЕГИБДИ

Суратчи: Р. АЛБЕКОВ

БИР МУЧЧИГА — БИР ОВОЗ

«Хонқизи барча рекордларни забт этмоқда» — Истанбулда чиқадиган «Таржимон» рўзномаси шундай сарлавҳа остида катта шов-шувларга сабаб бўлаётган мақола босиб чиқарди. Унда яқиндагина сиёсат майдонига чиққан янги партияннинг халқ ҳўрматыни қозонаётгани ҳақида ҳикоя қилинади. «Мен ҳар қуни 10 минг одамдан бўса олаётирман. Тахминимча, беш йилдан кейин Туркияда мен ўнмаган бирор одам қолмайди», таъкидлайди Тикланиш партиясининг раҳбари Жамол Гўзал. Кисқаси, янги партияннинг ишқдан тўлиб-тошган раҳбари 70 миллион одамнинг, (беш йилдан кейин мамлакат аҳолиси шунчага етади), бирма бир тумшўгини ялаб чиқисга тайёр. Жамол Гўзалнинг гапларига қараганда, у ўнган одамларнинг барчаси ҳам унинг партиясини учун сайловда овоз бермайди, албатта. Бироқ, «мен ўнган одамларнинг 10 фоизининг чинакамига қувоничининг ўзиёқ улкан ғалабадир» деб ҳисоблайди у.

«Хонқизи» (Тикланиш партиясининг тамғаси шундай) сарқори партиявий ташвиқот услубини шундай таърифлади: «Халққа яқин юриш керак». Эзлик ёшли Жамол Гўзал ўзини «ишқкам одам ҳисобламайди. У ўз тендошлари бўлган эркекларни, қартайган кампирларни ҳеч гафт тортмасдан муччилайверади. Бўйига етган қизлар масаласида бироқ ишқаллик бор. Жамол уларни уялтирмаслик учун юзининг бир четидан ўлтиради. Туркий дунёда учрамаган янгилик дерсиз? Ким билсин. Бироқ бу сарқорининг Гиннес рекордлар китобидан ўрин олиши ҳам эҳтимолдан холи эмас.

(ЎЗА)

МАСЛАХАТЛАР

Грипп билан оғриган беморлар сони кундан-кунга кўпаймоқда. Укол олиш, турли дориларни ичишдан кўра беморлар табиий воситалардан фойдаланишса, тузалиб кетишлари энгилроқ бўлади.

Ювиб артилган қизил сабзини киргичдан ўтказиб, ҳосил бўлган қиймани докага ўраб, сувини бурун-томизилса, бурун оқиши тўхтаб, эмор энгил тортади.

Яхшилаб қайнатилган сувни чуқроқ идишга солиб, ичига истеъмол содаси ёки «бальзам» мазидан меъёрига қараб солинади. Уйкуга ётиш олдида 15—20 дақиқа бемор шу сувга пар қилиб, кейин ўралиб ётса, эрталабгача тузалиб кетиши мумкин. Бу фойда бермаса, муолажани ҳар куни 2—3 марта такрорлаш керак.

Аччиқ бодом астма, йўтал, кўрак оғриғи, қулқоқ, қорин ва ўпка касалликларини даволашда ишлатилади. Ширин бодом мағзини қувватсизлик, уйқусизлик, бош оғриганда ейилса фойда қилади. Ширин бодом мағзи пўстининг қайнатмаси қизамиқ чиққан болаларга ичирилса, яхши бўлади.

ОВҚАТЛАНИШДАН ОЛДИН УҚИЛАДИГАН ДУО

Иза акала аҳадукум тоаман фаяқул бисмиллаҳи фа ин насия фи аввалиҳи фаяқул бисмиллаҳи фи аввалиҳи ва аҳириҳ.
Маъноси: Овқатланишни бошлашдан олдин: «Бисмиллоҳир-рахмонир роҳийм» деб айтинг. Агар аввалида эсдан чиқарсангиз: «Бисмиллоҳир-рахмонир-роҳийм фи аввалиҳи ва аҳириҳ» денг.

ТАОМДАН КЕЙИН УҚИЛАДИГАН ДУО

Алҳамду лил-лаҳил-лази атаъмани ҳаза ва разақаниҳи мин ғайри ҳавлин минийи ва ла қувват.
Маъноси: Бунни менга таом қилиб берган ва мендан ҳеч бир ҳаракат ва ғайратсиз ризқ қилиб берган Аллоҳга ҳамд ва санолар бўлсин.

Табриклаймиз!

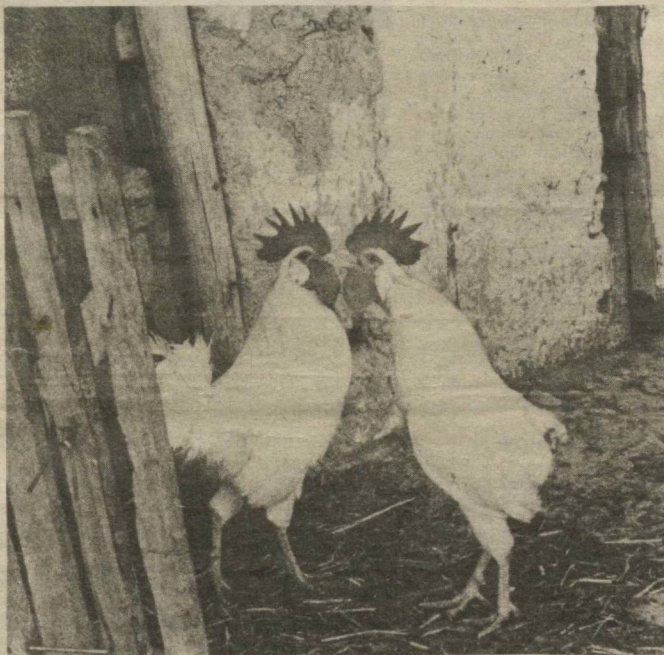
Рафиқам САТИЛАХОН! Тугилган кунингиз билан чин дилдан табриклайман. Барча яхшиликлар сиз билан бўлсин. Фарзандларимиз бахтига соғ саломат бўлинг, узоқ умр кўринг. Ҳурмат билан турмуш ўртоғингиз АНВАРЖОН.

Суюкли қизчамиз ШАҲНОЗА! 13 ёшга тўлганинг билан табриклайман. Ҳаёт йўлинг доимо нурафшон бўлсин. Эзгу тилаклар, ёруғ ниятлар сени ҳеч қачон тарк этмасин, деб даданг ШАВКАТ.

Суюкли келинимиз ХИЛОЛА! Биз сизни қутлуг 20 ёшингиз билан чин кўнгилдан табриклаймиз. Сизга узоқ умр, бахт-саодат тилаб оила аъзоларингиз БОЛТАЕВлар хонадонини. Иштихон тумани.

Акажонимиз ИБРОҲИМ, азиз сингилжонимиз ФЕРУЗА! Сизларни 12-феврал-туғилган кунларингиз билан табриклаймиз. Ҳақиқат бахтли бўлингизлар. МАМАРАСУЛ, СОБИРЖОН, РАЪНО, жажжси ЖАМШИД.

Газетиямиз ходими МАРҲАБО АҲМЕДОВАни айёми шариф — таваллуд кунлари билан мубораққод этамиз. Мухбирлик ишжоати, шоиралик фасоҳати МАРҲАБОГА бир умр ҳамроз бўлсин. «Оила ва жамият» жамоаси

Тўқнашув

Суратчи: Абдул Фани ЖУМА

Қадимий Мисрда касалларни пиёз билан даволашган. Пиёз таркибидан инсон учун хавфли ҳар қандай бактерияни қириб ташлаш хусусиятига эга моддалар бор. Тўғралган пиёзни сариёғга қовуриб, истеъмол қилинса, тумовни очади. Пиёзни қовуришдан олдин ун сепсангиз пиёз куймайди, ранги чиройли бўлади.

МАРҲАБО тайёрлади

Эрталаб хонанинг ҳавоси алмаштирилгандан сўнг исиріқ тутатилса, юкүмли касалликларнинг олдини олади.

Агар қаттиқ шамоллаган бўлсангиз, қалампир димламасидан фойдаланишингиз мумкин. Унинг 10—11 томчисини овқат билан ичилса, иштаҳани очиб, одамни тектиклаштиради.

Маймунжоннинг тузлангани иситма кўтарилганда ҳароратни пасайтиради. Карамнинг тузлангани эса нафас, сийдик ҳайдаш йўллари даволашда ва овқат ҳазм қилишда қўлланилади.

Қаттиқ шамоллатиб кўйилган жойга ошқовоқ қайнатмаси фойда беради. Мевасининг эти эса куйган ва йиринглаб кетадиган яраларни даволашда ишлатилади.

Райхон илдининг димламаси тиш оғригини қолдиради. 30—45 дақиқа димлангандан кейин туз солиб, чайилади.

«Доривор ғиёҳлар пуғати»дан олинди

Пар ёстиқнинг патини вақти-вақти билан ювиб туриш керак. Бунинг учун бир челақ қайноқ сувда ярим стакан нашатир спирти ва бирон хил порошок қўшиб, кўпиртирилади. Патлар кўпикли сувда 2—3 соат ивителиб, энгилгина ишқаланади ва жилдга солиниб, илиқ сувда чайилади. Кейин тоза чойшаб устига ёйиб, қуритилади.

Очиқ рангли кийимлардаги эски ёғ доғларидан тозалаш учун сув билан картошка мағзидан атала тайёрлаб, бир неча соат доғ устига қўйиб қўйилади. Шунингдек, бундай доғларни бензинга ботирилган латта билан ҳам кеткизиш мумкин.

Дераза

ЯХШИЯМКИ ҚУТҚАРИШДИ...

Испаниянинг Ла Жонина шаҳридаги улкан бинолардан бирида чиққан ёнғиндан одамларни қутқариш саҳна томошасига айланди. Юқори қаватда қолган ёш йигитлар бир аёлни қутқариш учун арқонга боғлаб туширишди ва «қош қўяман» деб «кўз чиқаришларига» оз қолди. Арқон нотўғри боғлағалиги сабабли аёл ерга тушгунча бўғилиб қолди. Оёғи ерга тегиб, сал ўзига келгач ёнғинни ҳам, қутқарувчиларни ҳам бўралаб қарғай қолди.

ЧОПОН КИЧИК КЕЛДИ

Туркия Жумҳуриятига ташриф буюрган Тожикистон давлати вакиллари Турғут Узолга чопон кийдиришди. Афсуски, чопон кичик келди. Узол меҳмонлар ва ёрдамчилари кўмағида чопоннинг аввал ўнг, сўнгра сўл енгини зўрға кияр экан: «Аслида бу чопон Сулаймон жанобларига тўғри келар экан. Биз бир оз бундайроқмиз», дея қоринни нуқиб кўрсатди.

ПУЛ УРНИГА ТИШ

Измирлик тиш доктори Тибет Генчсой 800 минг лира қарз олиб кафолат қозидан янги кўйилган 4 донга қоплама тишини сўкиб олди. Еш ишчи жанжал чиқишдан кўриқиб, «сўкиб олинг» деган экан. Тиш доктори Тибет Генчсой эса ваъда берди: «Пулни келтирган замон тишини жойига ўрнатаман».

102 см ли ХОДИМА

Туркиядаги Кайсери ижтимоий таъминот муассасасининг 32 ёшли ходимаси Айсел Қайиқчининг бўйи 102 см, оғирлиги эса 24 кг. дир Касбдошлари: Айселни ҳурмат қилишади. Узи ҳам иродали, ишчан ходима. Айсел бўйига алоқадор саволларга қуйидагича жавоб берди: «Мен қариндошлар турмуши қурбониман. Онам ва отам опа-сингилларнинг болаларидир. Шу вақтгача менга ҳам турмуш қуришни таклиф қилганлар бўлди. Лекин рад этдим. Чунки, болаларимнинг ҳам менга ўхшаб кўнгли ўксиб юришини истамайман».

Рустам МАРДОН
«Оила ва Жамият»нинг Туркиядаги муҳбири

ой. 10 кун муддат ичида ёри-тиладиган бўлса, 2 баравар қимматлашади.

«Мўъжизалар майдони»нинг навбатдаги ўйини 20 феврал, соат 15⁰⁰ да Тўқима-чилар маданият саройида бўлади.

Оила

33 ЁШДА

Тошкентлик, турмуш қуриб ажрашган, фарзанди йўқ, тўладан келган, рўзгор ишларини жондан севувчи, озода, меҳрибон, уятчан аёл ёши 36—37лар орасидаги 1—2 болалик мусулмон киши билан оила қуриб, болаларининг роҳатини кўрсам дейди. «Оила-153» хатларингизни кутади.

22 ЁШДА

Турмуш қилиб, кўнгилсизлик ва хўрлашлар тўғайли

ота-онам уйда ўтирибман. Маълумотим ўрта, ҳеч қаерда ишламаганман. Қайси шаҳар ва қишлоқдан бўлса ҳам, бўлажак фарзандимдан меҳрини аямайдиган, кўнгли очик, оғир-босик, садоқатли ичсон билан бир умр хотиржам, бахтли ҳаёт кечиршини хоҳлайман. Кўқонда яшайман. Манзилимни тахририятдан олип болари мумкин. «Оила-154» ўз жуфтга интизор.

22 ЁШДА

Уқиган, иложи бўлса Самарқандлик, ҳар томонлама тушунадиган, касб-корли йигитга рафиқа бўлишни истаймман. Кўп болали оиланинг кенжа фарзандиман. Олий-гоҳлардан бирининг сиртқи бўлимида ўқиш билан бирга мактабда ишлайман. Бўш вақтларимда рўзгор ишлари билан машғул бўлишни ёқтираман Манзилим тахририятда бор. «Оила-155» юлдузини излайди.

Шу йилнинг 24 январ кун соат 13²⁰ да Анқара кўчаларидан бирида Туркияда чқадиган «Жумҳурият» газетининг мухбири, ҳуқуқшунос, халқаро терроризм бўйича етук мутахассис Угур Мумжуга суиқасд қилинди.

Уша машғум кун соат 13¹⁵ ларда Угур Мумжу хотини Гулдал Мумжу ва қизи билан касалхонада ётган яқинларидан бирини бориб кўришмоқчи эди. Одатдагидек, оила-

сини машинага яқинлаштирмасдан ўзи бориб рулга ўттириди ва «контакт»ни қўшган замон кучли портлаш юзага келди. Автомобили пара-парча бўлиб кетди. Террор қурбонининг тупроққа қоршиган тана қисмлари полиция ва тиббиёт ходимлари томонидан тўпланиб, ўша заҳоти касалхонага тиклаш учун юборилди. Хотини ва қизини эса куч билан зўрға тинчлаштиришди.

ЖУРНАЛИСТ ТЕРРОРЧИЛАР ҚУРБОНИ

УГУР МУМЖУ КИМ ЭДИ!

1942 йилда Туркиянинг Кир шаҳрида туғилган. Анқара Фарқли лицейини ва 1966 йилда Анқара Университети ҳуқуқ факултетини битирди. Адвокат бўлиб ишлади ва Лондонда тил ўрганди. Ноҳақлик тўғрисида 7 йил қамоқхонада ётди ва охири оқланди. 10 дан зиёд китоб ва 100 дан ортиқ мақолалар муаллифи эди. 1979 йил «Йилнинг ҳуқуқшуноси», 1980 йилда «Йилнинг журналисти» дея тан олинган.

1976 йилда Гулдал Хоманга уйланган Мумжунинг Узгур ва Узге исмли икки фарзанди бор эди. Афсуски, улар энди отасиз...

СУИҚАСД САБАБИ

Дастлабки текширув натижаларига қараганда машинага қўйилган бомба олдин Исроилдаги Буюк элчиҳонада ишлаган америкалик ходимнинг йўқ қилинишида ҳам қўлланган. Бу турдаги бомбадан инсоннинг тирик қолиши мумкин эмасди. Кучли портлаш тўғрисида 15 см чуқурликда ҳандақ пайдо бўлди. Сўнгги вақтларда Мумжу «РКК» ва «АРО»га алоқадор ноқонуний ва жиноий ишларни очиш учун текширув ишларини олиб бораётган эди. Демак, Мумжунинг бу ишлари кимгадир ёкмаган.

АЙБДОРЛАР

Фожиядан сўнг, соат 14¹⁵ лар орасида «Миллият» газетининг Измир бюросига телефон қилган бир шахс: «Угур Мумжуга қилинган суиқасд «Исломи Куртулуш Ургуту» гуруҳи томонидан амалга оширилди. Биз Угур Мумжунинг исломчилик ҳаракатларимизда катта тўсиқ деб ҳисоблардик. У ашаддий Камолчи эди. Шунинг учун ўлдирдик. Исломи йўли орқали жазосини бердик» — деди ва кимлигини айтмасдан телефонни қўйди. Истанбул Булге Мудурлигига телефон қилган бошқа бир шахс: «Суиқасдни «IWDA—С» гуруҳи амалга оширди». — дия трубкани қўйди (IWDA—С — исломчиларининг яна бир гуруҳи). Соат 19 ларда «Жумҳурият» газетасига телефон қилган бошқа шахс эса: «Суиқасдни биз — «Исломи Жихадчи»лар амалга оширдик» деди ва у ҳам кимлигини ошқор қилмади.

ИЗЛАНМОҚДА

Фожиядан бир кун ўтмаёқ, суиқасдга алоқадор шахслар ушланди. Туркия матбуотининг ёзишча текширувлар бу ишда чет эл террорчиларининг алоқаси борлигини кўрсатмоқда. Суиқасдда қўлланилган бомба ноёблиги, унинг моторга ўрнатилиши суиқасднинг узоқ вақтдан бери тайёрланганлигини кўрсатади.

ШАХСИЙ

МУЛОҲАЗАЛАР

Угур Мумжунинг вафотига уч кун бўлган бўлса-да телевидение, радио ва газеталар бу мавзуга кўп ўрин берилмоқда. Туркиянинг катта шаҳарларида минглаб одамларнинг юришлари давом этапти. Улар «Суиқасдчилар отилсин»; «Қотилларга ўлим!» деб талаб қилишмоқда. Туркия Бош вазири Сулаймон Демирэл жаноблари журналистларнинг берган саволларига: «Қотилларни албатта топамиз. Мумжунинг йўқотган бу бомба Туркияга қарши бўлган бошқа кучларнинг ҳаракатидан далолат беради» деди. Амин бўл-

димки, турк халқи Угур Мумжудек журналистларни кадрлар, ўз фарзандининг террорчилар қурбони бўлишини истамас экан. Угур Мумжунинг яқиндан билганлар ва кўрганларнинг ёзишча, у доимо ҳақиқатни очишга, турк халқининг ички душманлари ва террорчиларни фош қилишга ҳаракат қилган.

Угур Мумжунинг сўнгги тайёрлаётган иши ҳам Исломи ёпинғич қилиб олган террорчи қора кучларнинг кирдикорлари ҳақида бўлган.

Мумжунинг қонуний ёки сиёсий курашда енголмаган бу қора кучлар уни йўқ қилиш пайига тушган. Агар уларнинг мақсадлари тўғри бўлганда, террор йўлига ўтмаган ва Мумжунинг ўлдирмаган бўлишарди.

Ҳа, Угур Мумжу хавф остида яшаётганини билган. Шунинг учун доимо машинасига оиласининг яқинлаштирмасдан аввал ўзи бориб минар, сўнгра уларни миндираркан.

Рустам МАРДОН
Истанбул. 1993 йил 27 январ.

ТАҲРИРИЯТДАН: Туркия бугун ривожланган мамлакатлар сафидан жой олиш учун астойдил ҳаракат қилаётган мамлакатлардан. Утган ўн-ўн беш йил мобайнида бу ерда рўй берган ўзгаришлар бунинг далилидир. Турк халқи тараққиёт, миллат келажаги, фаровонлик йўлида бир тан-бир жон бўлиб яшамоқда. Бироқ ўз мақсадларига эришиш йўлида зўравонликдан қайтмайдиган гуруҳлар бу мамлакатда ҳам йўқ эмас. Ҳукумат уларга қарши қонун йўли билан курашмоқда. Асл турк фарзандлари бу курашнинг олдинги сафида бормоқда. Кўпчилигимиз номини ҳам эшитмаган жасур турк ўғлони, зўравонлик қурбони журналист Угур Мумжу ана шундай инсонлардан бири эди. Ҳамкасбиямизнинг охирига ошди бўлсин.

Шу ўринда эндигина мустақиллик, демократик тараққиёт йўлига қадам қўйган мамлакатимизда уюшган жиноятчиликка қарши кескин кураш бошланганини айтиб ўтмоқ жоиз. Ўйлаймизки, биз матбуотчилар ҳам четда турмаймиз.

«ДУПУР — ДУПУР ОТ КЕЛДИ...»

Суратчи: С. МАҲҚАМОВ

Бош муҳаррир:
**Абдуҳошим
ИРИСБОВ**

ТАҲРИР
ҲАЙЪАТИ:

Қулман ОЧИЛ
Жуманазар
БЕКНАЗАР
Дадахон
ЕҚУБОВ
Мухаббат
ИБОДОВА

Тўлқин ҲАЙИТ
Юсуф ЗИЁД
(Бош муҳаррир
ўринбосари)

Ботир ЭРНАЗАР
(масъул котиб),

ЖАМОАТЧИЛИК
КЕНГАШИ:

Бахтиёр
ЭГАМБЕРДИЕВ
Қувондиқ
БЕРДИЕРОВ
Мейли
ЙУЛДОШЕВ

Рўзимат
САФОЕВ
Абсалом
УСАНОВ

Урол
УЗБЕК
Асқар

АЛЛАБЕРДИЕВ
Абдумуталлиб
РИЗОҚУЛОВ

Таҳририят
келган хатларга
ёзма жавоб
қайтармайди.
Шунингдек,
фуқаролар
билан
ташкilotлар
ўртасида
воситачилик
ҳам қилмайди.

Газетамиздан
олинган
маълумотлар
«Оила ва
жамият»дан
деб кўрсатилиши
шарт.

Газетамиз
ҳомийлари —
Тошкентдаги
СЭВИЖ
тижорат жамияти,

Ғаллаорол
туманидаги
«Ғаллаорол»,
Муборак
туманидаги
«Хитой» давлат
хўжалиги,
Сирдарё
«Оқ олтин»

дон маҳсулотлари
корхонаси

МАНЗИЛИМИЗ:

700029,
Тошкент — 29
Намоёнлар
хўёбони,
1-бино.
Телефон:
39—43—95
Обуна
индекси 64654
Буюртма 91

Ўзбекистон
Республикаси
«ШАРҚ»
нашриёт —
матбаачилик
концерни
Тошкент шаҳри
41960 НУСХАДА
ЧОП ЭТИЛДИ

1 2 3 4 5 6

Хона соҳибаси телефонда ким биландир узоқ гаплашди. Мен бир зум атрофга разм сойдим. Девоорларга машҳур мусаввирларнинг асарларидан нусхалар, фотопортретлар, театр афишалари илгинган. Китоб жавонига дид билан китоблар терилган, стол устида телефонлар, четда журналистнинг дошмий

ҳамроҳи — ёзув машинкаси. Сухбатдошим — «Останкино» ойнаи жаҳоннинг мамлакатимиздаги мухбири Шаҳноза Ғаниева телефон гўшагини қўйиб, «кутдириб қўйдимми» дегандек айбдорона кулимсиради. Шаҳноза Ғаниева — атоқли кино арбоби Наби Ғаниевнинг невараси.

ШАҲНОЗА ҒАНИЕВА:

МЕНИНГ ШИОРИМ— ҲАҚИҚАТ

— Бобомни элас-элас эсламан, чунки у киши вафот этганда—1953 йили мен учтўрт яшар қизалоқ эдим,— ҳикоя қилади сухбатдошим.— Ота-онам оддий ишчи бўлишса-да, оиламизда бобомдан қолган анъана— санъатга чуқур эхтиром ҳукмрон эди. Мактабни тамомлагач, театр ва рассомлик институтига ҳужжат топширдим. Таҳсилни тугатиб, бир неча йил санъат музейида ишладим. Музейда ойнаи жаҳон учун кўрсатувлар уюштириб туриларди. Бир гал мендан шу кўрсатувларни олиб боришни илтимос қилишди. Рози бўлдим. 1977 йилда эса ойнаи жаҳонга таклиф этишди. Ойнаи жаҳон иши ниҳоятда мураккаб, машаққатли, лекин мен янги касбимни севиб қолдим. Шунга ҳам мана 16 йил бўляпти...

— Марказий ойнаи жаҳонга қачон ўтгансиз!
— 1989 йили. Мухтор Ғаниев тавсия этганлар. Унга ҳам Масков учун кўрсатувлар тайёрлаш бўлимида хизмат қилардим.

— Мухбирлик фаолиятингизни бошлаган кезлар ишлаш қийиними ёки ҳозир!
— Албатта, ҳозир ҳам қийин, ҳам масъулиятли. Чунки у йиллар Узбекистон расман бўлса-да, Иттифоқ таркибида, кўп ҳолларда Марказга тобеъ жумҳурият эди. Ҳозир Узбекистон мустақил давлат, унинг ўзи йўли, обрў-эътибори бор.

— Узбекистон ойнаи жаҳонини матбуотда кўп танқид қилишди. Холис кузатувчи сифатида фикрингиз!
— Биласизми, бу саволга жавоб бериш мен учун жуда мушкул. Юқорида айтганимдек, кўп йиллар жумҳурият ойнаи жаҳониди ишладим, унга озми-кўпми меҳнатим сингган. Кўпчилик маҳаллий ойнаи жаҳонни «Останкино» билан таққослайди ва бундан ўзича ҳулоса чиқаради. Бу нотўғри қараш. Биринчидан, «Останкино»нинг техник жиҳозланиши бизникидан бир неча баравар устун, иккинчидан, у ерда ҳам, бу ерда ҳам ўзига яраша ютуқ, камчиликлар бор.

Ойнаи жаҳоннинг ўз юзи, ўзгаларда йўқ кучли кўрсатувлари бўлиши керак. Ҳозирги томошабин анойи эмас, у «Останкино», Русия, Туркия, Амириқо теледастурларини кўрапти, унда танлаш ҳуқуқи бор. Шунинг учун янгиликка интилиш, дўстона рақобат зарур.

— Собик Иттифоқнинг бошқа мамлакатларидаги мухбирлар билан сизнинг ўртангизда бирор фарқ борми!
— Фарқ шунда бўлиши

мумкинки, улардан баъзилари, бизнинг ибора билан айтганда, «оловли нуқталар»да ишлашади. Масалан, Озарбайжон, Арманистон, Гуржистондаги мухбирлар. Уларга жуда қийин. Уруш нафаси сезилиб турганда мухбирлик қилишнинг нечоғли хавфли эканлигини ўз тажрибамдан биламан.

— Нимани назарда тутяпсиз!
— «Останкино» топширигига кўра Тожикистонга боришга тўғри келди. У ерда Тожикистон Олий Кенгаши фаолиятини ёритдик.

— Мухтор Ғаниев биланми!
— Йўқ, оператор Садриддин Зиямухамедов иккимиз боргандик.

— Мухтор Ғаниев билан ишни бўлишиб олганмисизлар!
— Мухтор Ғаниев кўпроқ иқтисодий мавзуда материаллар тайёрлайди, мен маданиятга оид. Лекин бирор муҳим сиёсий воқеа юз бергудек бўлса, икковимиз ҳамкорликда ишлаймиз.

— Сизни ҳалигача кўпчилик Мухтор Ғаниевнинг рафиқаси деб ўйлашади...
— Йўқ-е, Мухтор ака билан ҳамкасб-у, фамилиядошимиз, холос. Шахсий ҳаётимга келсак, унга бировларнинг қизиқишига, тўғриси, унчалик рўйхуш бермайман. Ахир мен машҳур эстрада кўшиқчиси ёки киноюлдуз эмасман-ку? Оилавий ҳаёт имкон қадар чет кўзалардан яширин, парда ортида тургани мазкул.

— Хушомадгўйликка йўманг-у, кўпчилик, айниқса аёллар, сизнинг кийим танлаш бобидаги дидингизга ҳавас қилишади. Уларни ўзингиз тикасизми!
— Йўқ, харид қиламан.

— Бундай чиройли либосларни қаердан олиш мумкин!
— Буниси энди сир. Менимча, ҳар бир аёлнинг кийим танлашда ўз услуби бўлиши шарт. Ўзим қимматбахо, асл либосларни яхши кўраман. Қолаверса, буни касбим ҳам тақозо этади. Чунки ойнаи жаҳон мухбирини миллионлаб томошабинлар кўришади, баҳо беришади.

Кўрсатув мавзусига кўра кийим танлаш ҳам кўп нарсани белгилайди. Масалан, сиёсатга доир лаҳза берилаятганда сал одмироқ, театр, кўргазма залларида байрамона ва ҳоказо...

— Кийим-кечакка кўп пул ажратсангиз керак!
— Яшириб нима қиламан, ҳа.

— Маошингиз кўп бўлса керак-да!
— Унчалик кўп эмас—ўн минглар атрофида. Ундан

ташқари тайёрлаган лаҳзаларим учун етти-саккиз миң чамаси гонорар оламан.

— Масковга тез-тез бориб турасизми!
— Деярли ҳар ой. Маошга ўша ерда беришади-да!

— Масковга самолёт чиптаси тўрт-беш баравар қимматлашган деб эшитганман...
— Чипта пулини «Останкино» тўлайди.

— Ҳамкасбларингиздан кўпроқ кимларга ҳавас қиласиз!
— Биласизми, менда бундай туйғу йўқ. Ҳар бир журналистнинг ўз тақдири, юлдузи бўлади. Биров ундай, биров бундай... Беш қўл баробар эмас-ку?

— Профессионал нуқтаи-назардан қараганда эса, «В и Д» телекомпаниясининг кўрсатувлари менга ёқади. Улар ҳақиқатини айтишдан чўчишмайди.

— Сизчи!
— Мен ҳам кўлимдан келганча шунга ҳаракат қиламан. Ўз олдига жиддий мақсад кўйган журналист борки, унинг ўзига яраша мезонлари, умр бўйи оғишмай амал қиладиган шиори бўлади. Балки бу баландпарвоз гапдир, лекин менинг шиорим—ҳақиқат. Ойнаи жаҳон мухбири ҳеч қачон ўткинчи майларга берилиб, ҳақиқатни яширмаслиги керак. Йўқса, унинг мисқоллаб йиққан обрўси бир кунмас-бир кун чилпарчин бўлади.

— Мухбирлик, ҳар қанча қизиқарли бўлмасин, аёл киши учун анча оғир қасб. Айниқса, ойнаи жаҳонда. Ишдан кўнглингиз беизинга, «бўлди, ҳаммаси жонимга теғди» қабилида асабийлашган пайтларингиз бўлганми!
— Асабийлашган пайтларим бўлган, лекин худого шукур, ҳеч қачон сиз айтган гапларни ишлатган эмасман. Жуда чарчасам уйга бориб, китоб ўқийман, musiқа эшитаман, дўстларимни кўраман.

— Дўстларингиз кўпми!
— Танишларим кўп, аммо дўстларим-мен учун ҳақиқатдан ҳам қадрдон бўлган кишилар—тўрт-беш киши, холос.

— «Дом»да турасизми!
— Йўқ, ҳовлида, бувим—Маҳсума ая (Наби Ғаниевнинг аёли) билан тураман. Бувимга жуда суяниб қолганман. Ўзимда нимаики яхши хислат бўлса, у киши туйғули деб биламан. Бувим доим мен ишдан қайтганда уйда овқат ҳозирлаб турадилар.

— Узингиз пазандаликни ёқтирасизми!
— Юқоридаги сўзларимдан «бу аёлнинг кўлидан ҳеч нима келмас экан-да», деб ўйладингиз чоғи? Уйда-

ги барча юмушларни уddaлай оламан. Уй унинг соҳиб-би ҳақида кўп маълумот бера олади. Уйни турли-туман гарнитур, мебеллар билан қалаштириб ташлаш мумкин, лекин унда фойз бўлмаса бекор. Уйнинг эшиги яхши одамлар учун доимо очиқ бўлиши керак—оиламизда қамиша шу нарса уқтириб келинган ва мен ҳам унга амал қиламан. Токи хонадонимизга келган меҳмон «яна бир келсам» деган ўй билан уни тарк этсин.

— Асли касбингиз—санъатшунослик. Санъатда сиз ихлос қўйган сиймолар ким!
— Улар жуда кўп. Чарли Чаплинни яхши кўраман. Буюк актёр. Рембрандт, Микеланжело. Тўйчи Ҳофизни. Фарғоналик рассом бор, Сергей Алибеков деган, унинг асарлари мени ҳайратга солади.

— Эриқлардаги сиз учун энг номаъқул камчилик!
— Номардлик. Номард одамдан ҳар балони кутса бўлади. Иккиюзламачи, қўрқоқ эриқларни ҳам ёмон кўраман.

— Ишдан таътилга чиққан кезларингиз қандай ўтади!
— Таътиллارнинг ярми уйда, ярми сафарда ўтишига кўникиб қолганман. Кўп давлатларда бўлдим—Италия, Венгрия, Югославия, Англия, Туркия, Саудия Арабистони, Хитой, Ҳиндистонда. Лекин у ерларга дам олиш учун эмас, иш юзасидан, хизмат сафарларига борганман. Дам олиш учун эса Ялта, Гурзуф, Ленинг-

радларга бордим. Лекин ўзимизнинг Хумсон ҳам улардан ҳеч қолишмас экан.

— Кўрнинишнингиздан ҳаётда ҳамма нарсага эришган, тақдирдан мамнун одамга ўхшайсиз. Сизни бахти тўкис аёл деб аташ мумкинми!
— Ҳаётда ўзини тўла-тўки бахтлиман дея оладиган одамлар кўпчилик бўлма-са керак. Ўзимга келсак, кулфат, гам-қайғулар мени четлаб ўтгани йўқ. Энг яқин дўстим—укам Отабек Ғаниев бундан етти йил аввал бевақт вафот этди. Отабек киноактёр («Сени кутамиз, йигит», «Қўқон воқеаси»), шоир, бастакор ва аjoyиб ишон эди.

Ҳаёт мени қай маънодадир файласуф бўлишга ўргатди. Шу туйғули бошимга тушган кўргуликлардан чўчганим, писиб қолганим йўқ. Улар ҳам мени нимагадир ўргатиб кетди. Тажрибалироқ бўлишга, умрнинг паст-у, баландига кўникишга ўргатгандир, балки. Ҳаётда кўп нарсани кечира билиш керак экан, айниқса аёл киши.

— Янги—1993 йилнинг бир охи ҳам ўтди-кетди. Сиз ундан нимадир кутяпсизми ёки у сиз учун тақвимнинг оддий бир варағими!
— Мен табиатан оптимист одамман. Кириб келган йилда ҳали амалга ошмаган ўй-ниятларим бароридан келишини истаيمان. «Нонуид—шайтон» деб бекорга айтишмаган-ку?